

**Alaattin
AKTAŞ**

EXONOMİM.COM

TOPYEKÜN FAKİRLİK

Siz bakmayın hem kemer sıkıp hem de büyüme göstereceğimiz sözlerine... Onlar konuşur ama ne dediklerini kendileri de çok bildiklerini sanıyorum. Çünkü siyaset böyle bir şeydir.

Ama kemer sıkacağımız kesin... Yani daha az tüketeceğiz, çünkü tüketimimizi biz karşılamıyoruz. Dış ticaret açığı 120 milyar dolar seviyelerinde. Altın ve enerji haric dış açığımız ise adeta 29 milyar dolar seviyesine demir atmış durumda.

Seçim öncesi kemer sıkacağımızı aksi halde sanal refahı sürdürürsek birden çok batış yaşayabileceğimizi defalarca yazmıştım. Hatta kemer sıkma politikasının iktidar değişmeden yapılması halinde maliyetinin çok daha yükseklere çıkacağını da defalarca yazılanma konu etmiştim.

Seçmen daha yüksek maliyetli kemer sıkma politikasını tercih etti. Hani derler ya "kendim ettim kendim buldum"... Aynen böyle bir şey.

Seçimden sonra kabine açıldığında ise "Bu iş sadece Mehmet Şimşek'in işi değil; ona yardımcı olmak lazım ama en başta da adalet konusunda yardım edilmelidir" diye defalarca yine konuyu gündeme getirmiştim.

Maalesef o da olmadı.

Faizleri artırıp artırıp duruyoruz ama hala negatif faizdeyiz. Beklenen etki henüz net gelmedi ama yavaş yavaş geliyor. Mesela **ISO-PMI Endeksi** epeydir baz değer 50,0'nin altında seyrediyor. Yani üretim tarafından kemer sıkma politikası çoktan başlamış durumda.

Türkiye ekonomisinin en büyük riski Recep Tayyip Erdoğan'dır dediğimde neden bunu söylediğimi de defalarca dile getirmiştim: Ne zaman ne yapacağının belli olmaması ve bütün yetkinin kendisinde toplanmış olması en büyük nedendir. "Laf dinlemiyordu" diyebiliriz mesela... Ya da "Ben bu faizlerle yola devam edemem" de diyebiliriz.

Ama daha önemli "Tek karar verici" olarak bugün yaşadığımız adalet sorunlarını da besleyerek belirsizliği ve yabancı sermayeyi dışlayabilir. Nitekim şu günlerde onca çabaya rağmen istenen sermaye bir türlü gelmiyor.

Yabancı sermaye neden önemli? Hemen söyleyeyim: Kemer sıkma politikasının derecesinin işte o yabancı sermaye belirleyecek. Eğer yabancı sermaye az gelirse bizler daha çok kemer sıkacağız; yok yabancı sermaye çok gelirse bizler daha az kemer sıkacağız.

Biliyorsunuz ama tekrar edeyim: Kemer sıkma politikası fakirlik demektir; işsizlik demektir. 2019 yılını hatırlatayım tekrar... Yaklaşık 2,3 milyon lise ve altı eğitimli işini kaybetmişti.. Şimdi durum daha zor ve daha ciddi.

İşimiz hiç kolay değil... Bunu tekrar tekrar söyleyeyim.

Öyle kimse Nureddin Nebati-Sahap Kavcıoğlu ikilisinin yürüttüğü "Akıl dışı" politika dönemine özenmesin. Kemer sıkma ile o politikanın faturasını ödeyeceğiz zaten.

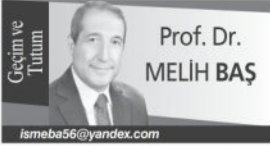
Ama çareler yok mu? Elbette var.

Rasyonel politika İçişleri Bakanlığına ve Ekonomi Bakanlığına uğradığı gibi genel Ülke yönetimine de uğrayabilir. Akıl dışı her adımı dışlayarak bu yolu daha az maliyetle atlatabiliriz. Kamu mallarını ne pahasına olursa olsun satarak değil, adaleti, demokrasiyi ülkeye getirerek bu zorlu dönemi aşabiliriz.

Bakınız durum gerçekten ciddi. Henüz tam yansımamış ama ekonomide bizi öyle kolay günler beklemiyor. Adeta topyekün bir fakirlik içine gidiyoruz. Zaten Başkanlık Sistemi ile yıllardır beklenen "Şahlanış Dönemi" bir türlü gelmedi ve fakirlik artıkça arttı. Ama şimdi bunun üzerine bir dalga daha yaşayacağız.

Siz siz olun ve ülkemizin daha müreffeh bir yaşanabilir alan olması için kime oy verdiğinize bakmadan durumun ciddiyeti hakkında önlem alın. Bu bir felaket tellağı değil bu bir olacağını okuma-uyarı yazısıdır.

Bizden söylemesi...

Prof. Dr.
MELİH BAŞ

ismeba56@yandex.com

FINLANDIYA Büyükelçiliği, Business Finland ve **İstanbul Sanayi Odası**'nın katkıları ile düzenlenen III. Türkiye Döngüsel Ekonomi Haftası, 7 – 9 Kasım 2023 tarihlerinde İstanbul ve 9 Kasım Ankara'da düzenlenecek. III. Türkiye Döngüsel Ekonomi Haftası kapsamında sürdürülebilir üretim, ikiz dönüşüm, üretim süreçlerinde karbon-suzlaşma, sürdürülebilir malzemeler, döngüsel ekonomi iş modelleri, döngüsel tedarik zinciri, yeşil satın alma, yeşil dönüşümde OSB'lerin rolü ve eko-endüstriyel alanlar gibi ana başlıklar ülkemizin yanı sıra çeşitli ülkelerdeki uzman ve iş dünyası temsilcilerinin bakış açıları ile değerlendirilecek konular arasında yer alıyor.

DÖNGÜSEL EKONOMİ NEDİR SAHİ?

"Al-Yap-Kullan-At" şeklindeki doğrusal ekonominin alternatifidir döngüsel ekonomisi!

"Al-Yap-Kullan-At" biçimindeki doğrusal ekonomide kaynaklar sınırsız kabul edilirken kaynak israfı bir hayli olagelmıştır. Bu modelde çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır, şöyle ki: Aşırı üretim / Kaynakların aşırı kullanımı / Ürünlerin Yaşam Döngülerinin Kısılması / Atık Birikimi.

Döngüsel ekonomi temelde atıktan kay-

naklara dönüştürme düşüncesine dayanan ekolojik bir ekonomik modeldir. Aslında döngüsellik doğanın tamamında belirgin bir biçimde vardır zaten: Karbon döngüsü, azot döngüsü, su döngüsü, oksijen döngüsü ve besin döngüsü gibi!

Döngüsel ekonominin temel bileşenlerine baktığımızda en önemli bileşen geri dönüşüm / yeniden kullanım. Geri dönüşümün iki tipi vardır: Aşağı dönüşüm ve Yukarı dönüşüm.

Aşağı dönüşüm, malzemelerin ve ürünlerin daha düşük kalitede yeni ürünlere dönüştürülmesidir. Yukarı dönüşüm ise malzeme ve ürünlerin eşit kalitede veya daha üst kalitede yeni ürünlere dönüştürülmesidir. Yukarı dönüşüm eşdeyiciliği geri dönüşümde yaratıcılık da gerekir elbette!

Sırası gelmişken bir örnek verelim. İZOCAM, üretiminde yüzde 80'e dek "yedinci doğal kaynak" olarak adlandırılan geri dönüştürülmüş malzeme kullanmaktadır.

Bu alanda kooperatifler bile kurulmaktadır. Örneğin, 226 şirketin faaliyet gösterdiği Marmara Geri Dönüştürücüler Kooperatifi!

DÖNGÜSEL EKONOMİ BİR GEREKSİNİM MİDİR?

Elbette! Yeryüzünde kaynakların geleceğine ilişkin tahminlerde üretimin mevcut oranlarda devam etmesi halinde kaynakların kalan sürelerine bakılmaktadır. Sonuçlar oldukça ürkütücü! Kimi kaynaklar 2050'ye

dek ancak yetecek gözüktüyor. Bu tahminleri Dünya Limit Aşım Günü'nün iyice gerilere gelmesi de doğruluyor. 2023 de 2 Ağustos'ta yıllık tüketmemiz gereken azami kaynağı tükettik ve şimdi gelecek yıldan tüketmekteyiz!").

DÖNGÜSEL EKONOMİYE GRAFİK BAKIŞ

Döngüsel ekonomiye ilişkin internette değişik grafikler var. TSKB'nın kurduğu Es-carus şirketinin blogundan alıntılayalım.

Döngüsel ekonomi grafiğinde doğrusal ekonomiden farklı olarak hangi eylemlerin gündeme sokulduğu net biçimde anlaşılmaktadır.

DÖNGÜSEL EKONOMİ ULUSLARARASI BİR KONU MU?

Elbette. Örneğin, 2015'te AB bir plan yayınlamıştır: Döngüsel Ekonomi Eylem Planı! Bu eylem planında döngüsel ekonomiye geçiş için bir dizi önlem planlanmış ve beş öncelikli sektör (plastikler, gıda atıkları, temel hammaddeler, inşaat ve hafriyat, biyokütle ve biyoyakıt bazı malzemeler) belirlenmiştir.

DÖNGÜSEL EKONOMİNİN TEK SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Döngüsel ekonominin uygulanması tek sağlığın (insan, hayvan ve bitki) tüm boyutları üzerine olumlu etkilere bulunmaktadır. Örneğin, hastalık ve ölüm oranlarında azalma, nesli tükenmekte olan hayvanların ve bitkilerin azalmasıyla yavaşlama vb.

DÖNGÜSEL EKONOMİ ULUSAL YOL HARİTASI OLANAKLI MI?

Elbette! Bu konuda Finlandiya 2016'da böyle bir yol haritası yayınladı. Multi-disipliner bir hükümet kurumu olan ve bir inovasyon (yenileşim) fonu olan Sitra'ya göre döngüsel ekonomiye geçişte tüm paydaşlara (hükümetler, yurttaşlar, şehirler ve iş dünyası) sorumluluk ve görevler düşüyor. Bu bağlamda 4 hedef önemli: Ekonomik canlılık temellerinin yenilenmesi / Düşük kar-

bon ekonomisine geçiş / Doğal kaynakların katı kaynaklar olarak görülmesi / Olumlu yönde itici nitelikli günlük kararlar.

İŞ DÜNYASI NE YAPMALI?

Öncelikle döngüsel ekonomiyi strateji-sine entegre etmeli şirketler. Bu amaçla yeni bir tasarım kavramı olan "Beşikten beşığe" (Cradle to Cradle-C2C) işletme felsefesini benimsemeliler, beşikten mezara yaklaşımlarını terk etmeliler. Sonra ölçüm sistemi geliştirmeliler. Ardından bu konuda sektörel ve ulusal işbirliklerine girişmeliler. Yenilikçi mal ve hizmetlerde yeşil inovasyon kavramını esas almalılar.

İşletmeler bir döngüsel iş modeli kurgularken "Ürün sahipliğini koruma-RPO, Ürün ömrünü uzatma-PLE, Geri dönüşüme yönelik tasarım-DFR" şeklindeki üç temel stratejinin bir kombinasyonunu esas alabilirler (*).

SONSÖZ

Küresel ekonomi sadece yüzde 7,2 oranında döngüselmiş ve bu yoldan yıla da kötüleşiyor (**). Yok canım Orhan Gencebay'dan "Batsın Bu Dünya" şarkısı dinleyecek halimiz yok. Batsın bu tek sağlık dışı-mani kapitalizm desek daha doğru olmaz mı?

(*) Bu konudaki yazımıza bkz.

<https://tele1.com.tr/dunya-limit-asim-gun-2-agustos-ya-turkiye-889105/>

(**) Bkz. Atalay Atasü vd. "Döngüsel İş Modelleri", Harvard Business Review Türkiye, Ağustos 2021, s.34-42.

(***) The Circularity Gap Report 2023, Circle Economy yayını. (Erişim: <https://www.circularity-gap.world/2023>)

SÖZDİNLER: SESİMİZE KULAK VERDİLER, MEMNUNUZ...

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) yayınladığı Türkiye'nin en kapsamlı ve en detaylı **sanayi** kuruluşları araştırmasını değerlendiren ÇOSB Yönetim Kurulu Başkanı Eyüp Sözdinler, "İSO En Büyük 500-2022 listesine ÇOSB'den 17 firma, İSO İkinci 500 Büyük -2022'ye de bölgemizden 19 **sanayi** kuruluşunun girmesi bizim için önemli bir göstergedir. ÇOSB'deki firmaların devler ligindeki yerini gösteren bu veriler birçok uluslararası soruna rağmen **sanayicinin** çarkları döndürdüğünü gösteriyor.

Hemen kuzeyimizdeki iki dost ülke Rusya ve Ukrayna'nın savaşa girmesi, dünya çapında enflasyonun kayda değer biçimde hız kazanması, büyük tedarik

sorunlarına rağmen karlı sayılabilecek bir yılın geride kaldığını görüyoruz. Bu bizim için büyük bir başarıdır. Üretim, istihdam ve ihracat üssü ÇOSB'de yapılan her bir kalem üretim Türkiye ekonomisini ayakta tutup, büyümesini sağlıyor. Geçen yılki değerlendirmemizde fiyat istikrarı ve finansal istikrar sağlayacak yeni bir programa ihtiyaç olduğunu vurgulamıştık. Neyse ki sesimize kulak verildi ve böyle bir program için yavaş da olsa ilerliyoruz. İçeriye ve dışarıya güven veren yeni karar ve uygulamalar, enflasyonun düşeceği konusundaki inandırıcı gelişmelerle biz nice güzel yıllara dolu dizgin koşmak için hazır bekliyoruz" dedi.

TÜRKİYE'NİN SANAYİ DEVLERİ LİSTESİNE OSB'LER DAMGA VURDU

Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu (OSBÜK) Başkanı Memiş Kütükcü, **İstanbul Sanayi Odası** tarafından açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu arasında yer alan 1000 firmanın 600'ünün organize sanayi bölgelerinde üretim yaptığını söyledi.

Organize sanayi bölgelerinin Türkiye'nin üreten gücü haline geldiğinin altını çizen Kütükcü, listede yer alan firmaları ve çalışanlarını tebrik etti. Kütükcü, organize sanayi bölgelerinin üretim, istihdam ve ihracatları ile Türk sanayisindeki lokomotiflik rolünü sürdürdüğünü vurgulayarak, "Ülkemizin 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 600'ü organize sanayi bölgelerimizde üretim yapıyor. Ayrıca organize sanayi bölgelerimizdeki bu 600 firmamız, 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 5 trilyon liranın üzerindeki toplam cirosunun yüzde 51'ini, net satışların ise yüzde 50'sini gerçekleştirdi" dedi.

OSB'ler ihracat ve istihdama da damga vurdu

Kütükcü açıklamasında, Türkiye'nin 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun geçtiğimiz yıl toplam 84 milyar dolar ihracat yaptığını, 43 milyar dolar ile bu ihracatın yüzde

50'den fazlasını OSB sanayicilerinin gerçekleştirdiğini belirtti.

Türkiye'nin 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu'ndaki toplam 630 bin çalışanın yüzde 63'ünün de OSB'lerde istihdam edildiğini kaydeden Kütükcü, "Araştırmada yer alarak OSB camiamızı temsil eden, ülkemizin sanayi üretimine, istihdamına ve ihracatına katkıda bulunan tüm firmalarımızı ve çalışanlarını yürekten kutluyorum" şeklinde konuştu.

Toplam istihdam 2 milyon 500 binin üzerine çıktı

Kütükcü, açıklamasında 81 ilde sayıları 392'ye ulaşan organize sanayi bölgelerinin Türkiye'nin planlı sanayileşmesinde kritik rolü olduğunu altını çizerek, OSB'lerdeki işletme sayısının 67 bine ulaştığını, istihdamın ise 2 milyon 500 binin üzerine çıktığını sözlerine ekledi.

BAŞKAN MARAŞ: "TÜRKİYE'NİN İKİNCİ 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞUNDA YER ALAN FİRMAMIZI KUTLUYORUM"

Aydın Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Gökhan Maraş, İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından gerçekleştirilen Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 Araştırması'na göre Aydın Sanayi Odası'ndan Söke Değirmencilik A.Ş. firmasının ikinci 500 arasında yer aldığını belirtti.

Maraş, "Üretim, ihracat ve istihdamdaki başarılarıyla şehrimizi gururlandıran Söke Değirmencilik A.Ş. firmamızı, çalışanlarını ve emeği olan herkesi yürekten kutluyor, başarılarının devamını diliyorum" dedi. Başkan Maraş, "Türkiye'nin ilk 500 listesinde de Aydın Sanayi Odası'ndan 5 firmamız yer almıştı. Firmalarımızın geldiği nokta ve yürütülecek çalışmaların belirlenmesi önemli bir gösterge niteliği taşıyor. Firmalarımızın başarısı bizleri gururlandırırken, teşvik edici oluyor. Son yıllarda yaşadığımız türlü zorluklara rağmen özveriyle çalışarak Türkiye'nin ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu arasında yer alan firmamızı kutluyorum. Bu önemli araştırma için İstanbul Sanayi Odası ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum." diye konuştu.

TEKİRDAĞ ARTIK LİDER ŞEHİRLER ARASINDA!

Tekirdağ'da faaliyet gösteren 121 firma, **Türkiye**'nin en büyük **sanayi** kuruluşları arasında yer alırken, Tekirdağ Ticaret **Sanayi Odası** Başkanı Cengiz Günay, "Tekirdağ, **Türkiye**'nin lider şehirleri arasına girdi" dedi.

Tekirdağ Ticaret Odasından yapılan açıklamaya göre, "ISO, **Türkiye**'nin Birinci 500 ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022" listesinde 121 firma ile Tekirdağ, **Türkiye**'nin lider şehirleri arasına girdi" denildi.

Tekirdağ Ticaret ve **Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı, **TOBB** Yönetim Kurulu Üyesi Cengiz Günay, listeye giren Tekirdağlı firmaları tebrik ederek, alın teri ile üretim yapan, ülke ekonomisine katkı sunan firmalarla gurur duyduklarını belirtti.

Cengiz Günay, açıklamasında, "Birinci ve ikinci 500'de yer alan firmalarımız şehrimizin gurur kaynağı olmuşlardır. Firmalarımız hem şehrimizin hem de ülkemizin ekonomik büyüklüğüne katkı sağlamışlardır. **Türkiye**'nin ihracatını en hızlı yükselten şehirlerinden biri olan Tekirdağ'ın ekonomik potansiyeli daha fazla sayıda büyük fir-

ma çıkaracak güce sahiptir. Diğer taraftan özel sektörün gücüyle, müteşebbislerinin özverili çalışmalarıyla ekonomisini büyüten şehrimizin istenilen büyüklüğe ulaşabilmesi için Tekirdağ'dan daha fazla büyük marka firma çıkarmalıyız.

Tekirdağ il genelinde bu yıl listeye giren 121 firmamızı, gelecekte daha büyük hedeflerle şehrimizin gururu olacak atılımı göstermelerini temenni ediyorum" ifadelerine yer verdi.

ERTAN
GENCE

Türkiye'nin 1000 büyük firmasından 600'ü OSB'lerde üretim yapıyor

ORGANİZE Sanayi Bölge-ri Üst Kurulu (OSBÜK) Başkanı Memiş Kütükcü, Türkiye'nin 1000 büyük sanayi kuruluşunun geçen yıl toplam 84 milyar dolar ihracat yaptığını, bunun yarısından fazlasını OSB sanayicilerinin gerçekleştirdiğini bildirdi.

Kütükcü, yazılı açıklamasında, **Istanbul Sanayi Odası** tarafından açıklanan Türkiye'nin "500 Büyük Sanayi Kuruluşu ve İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listelerinde yer alan 1000 firmadan 600'ünün OSB'lerde üretim yaptığını ifade etti.

Bu firmaların, büyük sanayi kuruluşlarının 5 trilyon liranın üzerindeki toplam cirosunun yüzde 51'ini, net satışların ise yüzde 50'sini gerçekleştirdiğini aktaran Kütükcü, "OSB'ler Türkiye'nin üreten gücü haline geldi. Türkiye'nin 1000 büyük sanayi kuruluşu geçtiğimiz yıl toplam 84 milyar dolar ihracat yaptı. Bu ihracatın yüzde 50'den fazlasını 43 milyar dolarla OSB sanayicileri gerçekleştirdi." değerlendirmesinde bulundu.

Kütükcü, bu kuruluşlardaki toplam 630 bin çalışandan

yüzde 63'ünün de OSB'lerde istihdam edildiğine dikkati çekerek, şunları kaydetti:

"Araştırmada yer alarak OSB camiamızı temsil eden, ülkemin sanayi üretimine, istihdamına ve ihracatına katkıda bulunan tüm firmalarımızı ve çalışanlarını yürekten kutluyorum. 81 ilde sayıları 392'ye ulaşan OSB'lerin Türkiye'nin planlı sanayileşmesinde kritik rolü var."

OSB'lerdeki işletme sayısının 67 bine ulaştığı bilgisini veren Kütükcü, istihdamın ise 2 milyon 500 binin üzerine çıktığını bildirdi. (AA)

İSO'NUN İKİNCİ 500 LİSTESİNDE ORHANGAZİLİ 3 DEV

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2022" araştırmasına göre, en büyük ikinci 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2021'e göre yüzde 104,8 artarak 694,8 milyar liraya çıktı. İSO'nun ikinci 500 büyük kuruluşu listesinde Orhangazi'den Aka, Kırpart ve Sirena Marine fabrikaları da yer aldı.

■ 7'de

İSO'NUN İKİNCİ 500 LİSTESİNDE ORHANGAZİLİ 3 DEV

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2022" araştırmasına göre, en büyük ikinci 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2021'e göre yüzde 104,8 artarak 694,8 milyar liraya çıktı. İSO'nun ikinci 500 büyük kuruluşu listesinde Orhangazi'den Aka, Kırpart ve Sirena Marine fabrikaları da yer aldı.

İSO, eylül ayında açıkladığı "İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2022" araştırmasının ardından daha çok KOBİ niteliğindeki kuruluşları kapsayan "İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2022" araştırmasının sonuçlarını kamuoyuyla paylaştı.

"İSO İkinci 500"ÜN EN BÜYÜK ŞİRKETLERİ

İSO İkinci 500'de geçen yıl ilk sırayı 2 milyar 54 milyon liralık üretimden satışla "Şirinkioğlu İplik" ile "Denim" şirketleri paylaştı. Sefa Tarım 2 milyar 51 milyon lirayla ikinci, Erdoğanlar Alüminyum 2 milyar 47 milyon lirayla üçüncü oldu. İkinci 500 sı-

ralamasına üretimden satışları 2 milyar 54 milyon lira ile 886 milyon lira arasında olan şirketler girebildi. Bu yılki listeye 125 yeni sanayi kuruluşu dahil oldu. Bunlardan 51 tanesi İSO 500'den İSO İkinci 500'e düşen şirketlerden oluştu.

ORHANGAZİ'DEN 3 FİRMA

İSO İkinci 500 büyük firma listesine Orhangazi'den 3 büyük fabrika da girdi. Buna göre Aka Otomotiv İSO 500 büyük kuruluş listesinin 135.sırasında, Sirena Marine 326.sırasında, Kırpart Otomotiv ise 473.sırada yer aldı. ■ İnan UZUN

